

Sygn. akt VI Ga 202/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki (spr.)

Sędziowie: SO Barbara Frankowska

SO Anna Walus-Rzasa

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Kamuda

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko: E. K., J. B. i M. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K. V Wydziału Gospodarczego z dnia 12 kwietnia 2016 r.,
sygn. akt V GCupr 417/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

I. zasądza solidarnie od pozwanych E. K. , J. B. i M. K. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna w W. kwotę 890,58 zł (osiemset dziewięćdziesiąt złotych 58/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 606,79 zł od dnia 26 marca 2015r. do dnia zapłaty,

II. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 227,00 zł (dwieście dwadzieścia siedem złotych) tytułem kosztów postępowania,

2. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 225,00 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ga 202/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 października 2016 r.

Powód (...) Spółka Akcyjna w W. domagał się zasądzenia od pozwanych M. K., E. K. i J. B. - solidarnie kwoty 890,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Uzasadniając pozew powód podał, iż pozwani pełnili funkcje członków zarządu, bądź likwidatorów (...) Spółki z o.o. w J.. Ponieważ egzekucja przeciwko Spółce okazała się bezskuteczna, zasadnym było skierowanie powództwa przeciwko członkom zarządu bądź likwidatorom, na podstawie art. 299 ksh.

Po wydaniu przez Sąd Rejonowy L. L. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym sprzeciw skutecznie wnieśli pozwani E. K. i J. B.. Ponieważ jednak wystarczyło to do utraty mocy nakazu zapłaty w całości – sprawa została przekazana według właściwości miejscowej i rzeczowej Sądowi Rejonowemu w K..

Pozwani ponownie wnieśli sprzeciwy od nakazu zapłaty zarzucając, iż zostały zgłoszone wnioski o ogłoszenie upadłości Spółki w przepisany terminie oraz że nawet gdyby taki wniosek nie został złożony, to wierzyciel i tak nie poniósłby szkody. Powoduje to, że przedmiotowe powództwo jest bezzasadne.

W trakcie postępowania Sąd Rejonowy ustalił, że powód posiada wierzytelność wobec (...) Spółki z o.o. w J., wynikającą z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego L. L. z dnia 20 stycznia 2011 r. oraz umowy ramowej cesji wierzytelności z dnia 15 maja 2009 r. na kwotę dochodzoną pozwem. W/w nakazowi zapłaty została nadana postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2011 r. klauzula wykonalności. Egzekucja skierowana przeciwko Spółce (...) okazała się bezskuteczna, co wynika z postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w J.z dnia 12 października 2011 r.

Pozwani zostali wezwani do zapłaty należności dochodzonej pozwem pismami z dnia 13 lutego 2014 r. W dniu 14 lutego 2008 r. Sąd Rejonowy w N. S. oddalił wniosek dłużnika (...) Spółka z o.o. w G. o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, a w dniu 25 sierpnia 2015r. Sąd Rejonowy w K. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości, (...) Spółki z o.o. w J. w likwidacji.

W czerwcu 2007 r. wszystkie udziały w Spółce (...) nabył S. W.. On i osoby z nim związane wywiozły cały majątek Spółki i sprzedały jako osoby fizyczne po cenach paserskich. Jednocześnie S. W. dokonał szeregu zakupów u innych podmiotów, posługując się pieczętkami Spółki i sfalszowaną pieczętką członka zarządu. Sąd w N. S.w 2008 r. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości, albowiem nie dało się ustalić kto jest upoważniony do reprezentowania Spółki. W 2008 roku Spółka została postawiona w stan likwidacji i pozostaje w takim stanie do dzisiaj, co jest związane z prowadzonym postępowaniem karnym przed Sądem Rejonowym w Z. G., w którym Spółka ma status pokrzywdzonego. Od 2008 roku Spółka nie dysponuje majątkiem, który został skradziony przez S. W. i osoby z nim związane.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2016 r. oddalił powództwo (pkt I) i zasądził od powoda solidarnie na rzecz pozwanych E. K. i M. K. kwotę 394,00 zł tytułem kosztów procesu.

Uzasadniając wyrok Sąd stwierdził, że powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Powołując treść art. 299 § 1 i 2 ksh, wywiódł, że warunkiem poniesienia odpowiedzialności przez członków zarządu jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce. W niniejszej sprawie ten warunek niewątpliwie został spełniony.

Pozwani nie kwestionowali, że pełnili funkcje likwidatorów bądź członków zarządu w Spółce (...).

Według Sądu, kluczową okolicznością dla wyłączenia odpowiedzialności pozwanych jest natomiast fakt, iż Spółka nie posiadała majątku praktycznie już od końca 2007 roku, co wynika z zeznań świadków, których prawdziwości nikt nie podważył. Okoliczność ta powoduje, że nie ma konieczności badania innych przesłanek wyłączających odpowiedzialność członków zarządu, gdyż nawet skuteczne zgłoszenie przez nich wniosku o ogłoszenie upadłości nie mogłoby skutkować zaspokojeniem choćby w najmniejszym stopniu wierzytelności powoda. Według Sądu, należało zatem uznać, że pozwani wykazali okoliczność ekskulpującą ich od odpowiedzialności, a mianowicie brak szkody po stronie powoda. Potwierdzają to również bilanse przedłożone przez pozwanych z których wynika, iż Spółka posiadała zobowiązania z tytułu podatków, cel i ubezpieczenia, które w postępowaniu upadłościowym byłyby zaspokajane przed wierzytelnościami powoda.

Jako podstawę prawną orzeczenia zawartego w pkt I wyroku Sąd wskazał art. 299 ksh. O kosztach postępowania (pkt II) Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., w zw. z art. 99 k.p.c

Apelację od tego wyroku wniósł powód zarzucając Sądowi Rejonowemu :

Naruszenie prawa materialnego wskutek błędnej wykładni przepisu art. 299 § 2 ksh poprzez przyjęcie, że pozwani nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Spółki, w której pełnili funkcje likwidatora, dochodzone w niniejszym postępowaniu na podstawie art. 299 ksh, gdyż wykazali jedną z przesłanek wskazanych w w/w § 2 art. 299, a mianowicie że pomimo nie zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nie wszczęcia postępowania układowego powód nie poniósł szkody. Wskazując na powyższa podstawę zaskarżenia powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznawania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotowa apelację zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcie sprawy znajdowało uzasadnienie w art. 299 § 1 ksh zgodnie z którym jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

Kwestia stosowania w/w przepisu, także w odniesieniu do likwidatorów, została od dawna przesądzona w praktyce orzeczniczej (vide poglądy wyrażone przez SN m.in. w uchwale z dnia 28 lutego 2008 r. III CZP 143/07 i uchwale podjętej przez siedmiu sędziów w dniu 28 stycznia 2010 r. IIICZP 91/09).

Przewidziana w w/w przepisie odpowiedzialność członków zarządu spółki (likwidatora) jest konsekwencją jego znaczącej pozycji w strukturze organizacyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Odpowiedzialność ta charakteryzuje się tym, że dotyczy ona zobowiązań spółki względem wierzycieli, a nie poniesionej przez nich szkody (chociaż charakter tej odpowiedzialności jest sporny). Jest to bez wątpienia odpowiedzialność subsydiarna, gdyż uzupełnia ona odpowiedzialność spółki za jej zobowiązania, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Dopiero wówczas wierzyciele spółki mogą się zaspokoić z majątku członków zarządu (likwidatora), którzy to ponoszą odpowiedzialność osobistą za całość zobowiązań spółki całym swoim majątkiem. Odpowiedzialność ta ma charakter odszkodowawczy ponieważ jej celem jest naprawienie szkody wyrządzonej wierzycielowi poprzez niemożność wyegzekwowania wierzytelności z majątku spółki – obniżenie potencjału majątkowego spółki (tak min. orz. SN z 28.11.2003r., IV CK 226/02, niepubl.; orz. SN z dnia 22.06.2005r., III CK 678/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 14.06.2005r., V CK 719/04, Lex nr 405563).

Odpowiedzialność z art. 299 ksh obejmuje wszystkich członków zarządu (likwidatora), którzy pełnili tę funkcję w chwili powstania zobowiązania (również jego istnienia), a także członków, którzy są zarazem współnikami spółki (por. wyrok SN z dnia 14.02.2003r., IV CKN 1779/00). Nie ma przy tym znaczenia, czy byli oni ujawnieni w rejestrze, czy z niego wykreśleni (por. wyrok SN z dnia 25.09.2003r., V CK 198/02).

W przedmiotowej sprawie pozwany E. K. został powołany uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 02 kwietnia 2008 r. likwidatorem Spółki (co wynika z ogłoszenia w (...)) (k. 63) i funkcję tę pełnił do miesiąca grudnia 2008 r., kiedy to likwidatorem został ustanowiony pozwany J. B. (vide ogłoszenie (...) k. 64).

Pozwany J. B. pełnił w/w funkcję do miesiąca marca 2010 r. kiedy to likwidatorem został pozwany M. K. (vide: ogłoszenie (...) k. 65).

Nie budzi zatem wątpliwości fakt, że w momencie gdy wszyscy trzej likwidatorzy pełnili swoje funkcje zobowiązanie Spółki istniało, bowiem jak wynika z dowodu zalegającego w aktach sprawy na karcie od 59 do 61- w postaci pozwu z jakim wystąpił powód przeciwko Spółce o zapłatę, roszczenia przeciwko niej stały się wymagalne w okresie od stycznia do sierpnia 2008 r. Przesłanką odpowiedzialności z art. 299 ksh – jak już wskazano powyżej - jest

bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce. Należy w tym miejscu podkreślić, że wierzyciel wytaczający powództwo nie musi udowadniać poniesienia jakiegokolwiek szkody. Najczęściej chodzi o sytuację niezaspokojenia roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym. Egzekucja okaże się bezskuteczna także wówczas, jeżeli nie uzyskano zaspokojenia z jakiegokolwiek składniku majątku spółki, a nie całej masy majątku. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych (tak wyrok SN z dnia 26.08.2009r., I CSK 34/09, wyrok SN z dnia 26.06.2003r., V CKN 416/01). W niniejszej sprawie fakt bezskutecznej egzekucji nie był jednak kwestionowany.

Stosownie do art. 299 § 2 ksh, to na pozwanych spoczywał ciężar wykazania przesłanek wyłączających ich odpowiedzialność. W związku z zarzutami podnoszonymi w trakcie postępowania przed Sądem I instancji przez obie strony postępowania oraz apelacji w powoda, Sąd Okręgowy uznał za konieczne uzupełnienie postępowania dowodowego i na rozprawie apelacyjnej (na którą nie stawiała się żadna ze stron) dopuścił dowody z dokumentów w postaci: odpisu z KRS-u dotyczącego Spółki (...) – na okoliczność składanych przez nią dokumentów finansowych do rejestru przedsiębiorców oraz postanowienia wraz z uzasadnieniem Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 14.02.2008r. sygn. akt V GU 16/07 - na okoliczność wyjaśnienia podstaw oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu.

Uwzględniając w/w dowody Sąd Okręgowy dokonał dalszych ustaleń stanu faktycznego, w wyniku czego okazało się, że wbrew stanowisku pozwanych prezentowanemu przed Sądem I instancji podstawą oddalenia wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu nie było to, że Sądowi nie był znany zarząd Spółki lecz fakt, że z wnioskiem wystąpiły osoby, które nie pełniły już funkcji członków zarządu (uprzednio zostały odwołane), a więc nie miały legitymacji do wystąpienia z nim. Pozwani w trakcie postępowania powoływali się również na fakt wystąpienia z wnioskami o ogłoszenie upadłości do Sądu Rejonowego w K., gdzie wnioski te otrzymały sygnatury V GU 7/09 i V GU 18/09, jednakże zostały one zwrócone z powodów formalnych. Oznacza to, że nie wywołały żadnego skutku prawnego, ani procesowego, ani materialnego.

Z kolei, z dowodu w postaci odpisu z KRS dotyczącego Spółki (...), z rubryki 2 – wzmianki o złożonych dokumentach – wynika, że w latach: 2009, 2010, 2011 składane były sprawozdania finansowe za lata odpowiednio: 2008, 2009, 2010.

Do wnoszonych sprzeciwów od nakazu zapłaty pozwani na okoliczność sytuacji finansowej i majątkowej Spółki przedkładali natomiast dowody w postaci bilansu sporządzonego na dzień 31.12.2011r., 31.12.2013r. i 31.12.2014r.

W ocenie Sądu Okręgowego, były to dowody niewystarczające, aby w sposób wiarygodny i niebudzący wątpliwości zweryfikować, zarówno stanowisko pozwanych przedstawione w uzasadnieniu sprzeciwów, jak również zeznania przesłuchanych przez Sąd Rejonowy świadków w osobach T. Ś. i J. K..

Jak wykazano powyżej Sąd Rejonowy w N. S. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, co oznacza, że już sam dłużnik składając wniosek o upadłość tzw. układową widział możliwość spłaty wierzycieli, co związane jest przecież z jego sytuacją finansową i majątkową. Musiał zatem dysponować określonymi środkami lub majątkiem, aby przynajmniej częściowo zrealizować swoje zobowiązania. Wobec braku dowodów (które winni przedłożyć pozwani) w postaci dokumentów finansowych za lata 2008 – 2010 nie można w sposób jednoznaczny ustalić jaka w tym okresie była sytuacja majątkowa Spółki i realne możliwości zaspokojenia wierzycieli. Pozwani nie wykazali również, aby w tym okresie składane były skutecznie wnioski o ogłoszenie upadłości. Kolejny taki wniosek został złożony dopiero w roku 2015, co wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w K.20.08.2015r. sygn. akt V GU 24/15.

Pozwani w trakcie niniejszego postępowania podnosili generalnie zarzut, iż brak jest podstaw do przyjęcia ich odpowiedzialności, albowiem powód nie poniósł szkody, a także to, że wobec stanu majątku Spółki i jej innych zobowiązań, powód i tak nie uzyskałby zaspokojenia z masy upadłości.

Pogląd ten jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku został podzielony przez Sąd Rejonowy. Stanowiska tego nie podziela jednak Sąd Odwoławczy, bowiem pozwani faktu tego skutecznie nie wykazali. Skutkuje to ich odpowiedzialnością na podstawie art. 299 § 1 ksh (w brzmieniu znajdującym zastosowanie w sprawie).

Resumując Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w pkt 1.I i II.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do jego wyniku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 art. 108 § 1 kpc.